

Science Uzbekistan

INTERNATIONAL CONGRESS ON MODERN SCIENCES-IV

"Global Prospects for Multidisciplinary Research and Education"

CHIRCHIK STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY

April 07-10, 2025 / Chirchik, Uzbekistan

CHDPU
CHIRCHIQ DAVLAT
PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

USPI

The
Education
University

Excellence in
Learning Innovation

PROCEEDINGS BOOK

Volume-3

Editors

Prof. Dr. Jabbor Usarov

Prof. Dr. Dostnazar Khimmataliev

Mutabar Meylieva

Kibrío Burieva

ISBN: 979-8-89695-061-5

INTERNATIONAL
CONGRESS ON MODERN SCIENCES-IV
"GLOBAL PROSPECTS FOR MULTIDISCIPLINARY RESEARCH AND EDUCATION"
Based on Order No. 490 of the Minister of Higher Education, Science and Innovation dated December 27, 2024

CHDPU
CHIRCHIQ DAVLAT
PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

UPI

The
Education
University

Excellence in
Learning Innovation

PROCEEDINGS BOOK

Volume-3

Science Uzbekistan INTERNATIONAL CONGRESS ON MODERN SCIENCES-IV

"GLOBAL PROSPECTS FOR MULTIDISCIPLINARY RESEARCH AND EDUCATION"

CHIRCHIK STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY

April 08-10, 2025 / Chirchik, Uzbekistan

Based on Order No. 490 of the Minister of Higher Education, Science and Innovation dated
December 27, 2024

Editors

Prof. Dr. Jabbor Usarov

Prof. Dr. Dostnazar Khimmataliev

Mutabar Meylieva

Kibrio Burieva

30.04.2025

by Liberty Academic Publishers, New York, USA

ALL RIGHTS RESERVED NO PART OF THIS BOOK MAY BE REPRODUCED IN ANY FORM, BY
PHOTOCOPYING OR BY ANY ELECTRONIC OR MECHANICAL MEANS, INCLUDING
INFORMATION STORAGE OR RETRIEVAL SYSTEMS, WITHOUT PERMISSION IN WRITING
FROM BOTH THE COPYRIGHT OWNER AND THE PUBLISHER OF THIS BOOK.

© Liberty Academic Publishers 2025

The digital PDF version of this title is available Open Access and distributed under the terms of the
Creative Commons Attribution-Non Commercial 4.0 license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>) which permits adaptation, alteration, reproduction and distribution for

noncommercial use, without further permission provided the original work is attributed. The
derivative works do not need to be licensed on the same terms.

adopted by Mariam Rasulan

ISBN: 979-8-89695-061-5

CONGRESS ID

TITLE OF CONGRESS

INTERNATIONAL CONGRESS ON MODERN SCIENCES-IV
"GLOBAL PROSPECTS FOR MULTIDISCIPLINARY RESEARCH AND
EDUCATION"

PARTICIPATION

Keynote & Invited

DATE - PLACE

April 08-10, 2025

Chirchik, Uzbekistan

EDITORS

Prof. Dr. Jabbor Usarov

Prof. Dr. Dostnazar Khimmataliev

Mutabar Meylieva

Kibrio Burieva

ORGANIZATION

Chirchik State Pedagogical University

&

İKSAD-Institute of Economic Development and Social Researches

HONORARY BOARDS

Prof. Dr. Gafurdjan Muxamedov (Rector of CHDPU)

Dr. Mustafa Latif Emek (President of İKSAD Institute)

**KICHIK MAKTAB YOSHIDAGI BOLALAR BILAN ISHLASHDA O'YIN
TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH**

Egamberdiyeva Nigora Azizovna

ChDPU, Pedagogika fakulteti

Maxsus pedagogika kafedrasi o'qituvchisi

<https://orcid.org/0009-0001-1670-7890>

Raxmonova Parvina Abdumannon qizi

ChDPU, Maxsus pedagogika: logopediya yo'nalishi 2-kurs talabasi

Mamadiyorova Sevinch Bahromjon qizi

ChDPU, Maxsus pedagogika: logopediya yo'nalishi 2-kurs talabasi

Orifjonova Elmira Erkin qizi

ChDPU, Maxsus pedagogika: logopediya yo'nalishi 2-kurs talabasi

Annotatsiya: Maqolada kichik maktab yoshida qo'llaniladigan o'yin texnologiyalarining asosiy xususiyatlari ko'rib chiqilgan va ushbu texnologiyalarni qurishning o'ziga xos xususiyatlari tavsiflangan.

Аннотация: В статье рассмотрены основные особенности игровых технологий, применяемых в младшем школьном возрасте, и описываются особенности построения данных технологий.

Abstract: The article examines the main features of game technologies used in primary school age and describes the features of constructing these technologies.

Kalit so'zlar: o'yin, innovatsion texnologiyalar, o'yin texnologiyalari.

Keywords: game, innovative technologies, game technologies.

Ключевые слова: игра, инновационные технологии, игровые технологии.

KIRISH.

Bolaga o'yindan yaqinroq nima bo'lishi mumkin?! O'yin bola shaxsining har tomonlama rivojlanishiga yordam beradigan eng muhim metodlardan biridir.

O'yin bir qator asosiy vazifalarni bajaradi. Bular: ko'ngilochar - bu eng asosiy vazifalardan biri, chunki o'yin bolani xursand qilishga qaratilgan; kommunikativ - bola o'yin jarayonida muloqot qilib, o'zining muloqot qobiliyatlarini rivojlantiradi; ijtimoiylashuv vazifasi, o'ynash orqali bola ijtimoiy rollarni va ularning munosabatlarini o'rganadi.

O'yinning tuzilishini quyidagi tarkibiy qismlar tashkil etadi: syujet - bu bolalar tomonidan rollar yordamida qayta tiklanadigan voqelikning aks ettirilishi; bola o'z zimmasiga oladigan rol; olingan rollarning amalga oshirilishi sodir bo'ladigan harakatlar; qoidalar - bu o'yindagi munosabatlar va harakatlar nimaga asoslanishi va nima bilan belgilanishi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA.

U yoki bu yosh uchun o'yinning har xil turlari xarakterlidir. O'yin turi bevosita bolaning bilim va ko'nikma darajasiga bog'liq. Kichik maktab yoshidagi o'quvchilar (6-7 yoshdan 10 yoshgacha), maktabgacha yoshdagi bolalardan farqli o'laroq, o'yin faoliyati ko'nikmalarini avvalroq mukammal egallaganlar. Boshlang'ich sinf o'quvchilari pedagogning yordamiga murojaat qilmasdan turli

o'yinlarni tashkil etishlari mumkin. Bolalar ko'pincha syujet asosiga o'zlari o'qigan kitobdan, ko'rgan multfilmdan yoki bola kuzatgan hayotda sodir bo'lgan vaziyatdan parcha qo'yadilar va hokazo.

Turli qahramonlar rolini o'zida qo'llash bolada chinakam qiziqish uyg'otadi. Kichik maktab yoshidagi o'yin faoliyati o'z ahamiyatini yo'qotmaydi, garchi u yangi yetakchi faoliyat - o'quv faoliyatiga o'z o'rnini bo'shatib beradi.

Bolaning bilim va ko'nikmalari kengayib borgan sari o'yin asta-sekin murakkablashib boradi, lekin avvalgidek bolalarning psixik va jismoniy sifatlarini rivojlantirishga qaratilgan bo'ladi.

O'yin texnologiyalari - pedagogik texnologiyalarning tarkibiy bo'g'ini. Pedagogik o'yinning asosiy va muhim xususiyati pedagogik maqsadning mavjudligi va unga mos keladigan natijadir. Pedagog o'yin texnologiyalarini joriy etish orqali yangi bilim va ko'nikmalarni egallash jarayonini yanada qiziqarli qiladi. Ushbu texnologiyalardan mohirona va puxta o'ylab foydalangan holda, o'qituvchi kundalik o'qish jarayonini ertaknamo, rang-barang narsaga aylantiradiki, bu, albatta, bolaning zavqini uyg'otadi.

O'yin vaziyatlari va usullari motivatsiyani ishlab chiqishga va keyingi o'quv faoliyatiga undashga yordam beradi. Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarni o'qitishda muammoli vaziyatlar ham muhim rol o'ynaydi, ularni yaratish ko'pincha o'yin texnologiyalaridan foydalanishni talab qiladi. Muammoli vaziyat bolalar tomonidan shunchaki hal qilinmaydi, u bolalar tomonidan boshdan kechiriladi, buning natijasida bola nafaqat yangi bilimlarni oladi, balki zarur amaliy tajribani ham o'zlashtiradi.

Boshlang'ich sinflarda qo'llaniladigan o'yin texnologiyalariga qo'yiladigan ba'zi talablar ajratib ko'rsatiladi. Asosiylaridan biri - barcha ishtirokchilarni o'yin maqsadiga erishishga undaydigan syujetning mavjudligidir. Yana bir talab har bir bolaning o'yin vaziyatiga qo'shilishidir, ya'ni o'yin har bir ishtirokchi tomonidan harakatlarni bajarish imkoniyatini nazarda tutishi kerak. O'yinning har bir ishtirokchiga tushunarli bo'lishini ham muhim bo'lmagan talablar qatoriga kiritish mumkin, lekin shu bilan birga u yangi ko'nikma va malakalarni ishlab chiqishga yordam beradigan ba'zi murakkabliklarni o'z ichiga olishi kerak.

MUHOKAMA VA NATIJA.

Qoidalarga rioya qilish boshlang'ich sinflarda o'yinlarni o'qitishning muhim sharti hisoblanadi. Qoidalar pedagog o'yin texnologiyalarini amalga oshiradigan o'yin turi bilan belgilanadi. Pedagog o'yin texnologiyasi doirasida muhim shaxs hisoblanadi, chunki u bir vaqtning o'zida ikkita rolni o'ynaydi: tashkilotchi roli va ishtirokchi roli.

Boshlang'ich sinflarda o'yin texnologiyalari quyidagi natijalarga samarali erishish usuli sifatida qo'llaniladi: nutq ko'nikmalarini kengaytirish va mustahkamlash, raqamlar haqidagi tasavvurlarni rivojlantirish, kognitiv faoliyat, xotira, fikrlash, shuningdek, umumiy dunyoqarashni rivojlantirish. Ushbu natijalarga erishish uchun o'yin texnologiyalaridan foydalanishning tizimliliigi va ketma-ketligi hamda ularni turli o'yinlar bilan boyitish zarur.

O'quv mashg'ulotining har bir bosqichi uchun darsning u yoki bu maqsadiga mos keladigan o'yinni tanlash kerak.

Yangi bilimlarni egallashda o'qitishning an'anaviy shakllari ko'proq xarakterlidir, shuning uchun ko'pincha o'yinlar bilimlarni tekshirish, ularni umumlashtirish va mustahkamlash maqsadida qo'llaniladi. Didaktik o'yin yordamida bolaning shaxsiy faolligi va ijodkorligi uchun keng maydon ochiladi. Shuni ta'kidlash kerakki, dars davomida o'yinni kiritish nafaqat o'quv natijalarini olib kelishi, balki uning ishtirokchilariga zavq berishi kerak, shuning uchun o'yin, albatta, bolalarning qiziqishlariga tayanishi kerak. Yana bir muhim jihat shundaki, o'yin texnologiyasiga albatta musobaqa elementi kiritilishi kerak, aynan shu bolalarni rag'batlantiradi va o'quv faoliyatiga undaydi.

Didaktik o'yinlarning bir necha turlarini ajratib ko'rsatish mumkin:

- O'yin-mashqlar. Ushbu tur o'quv materialini mustahkamlashga yordam beradi. Viktorinalar, krossvordlar bunga yorqin misol bo'la oladi.

- Sayohat o'yinlari. Bu o'yinlar ham o'tilgan materialni mustahkamlashga qaratilgan bo'lib, bahs-munozara, hikoya tarzida ifodalanadi.

- Musobaqa o'yinlari. Bunday o'yinlarga didaktik o'yinlarning barcha turlari kiradi. Xarakterli tomoni shundaki, o'quvchilar jamoalarga bo'linib musobaqalashadilar.

Shuningdek, dars-rolli o'yin ham mavjud. Bu o'yinlar turli munozaralar, konferensiyalar shaklida o'tkazilib, unda o'yin ishtirokchilariga ma'lum rollar taqsimlanadi.

Darslarda qo'llaniladigan o'yinlarning xilma-xilligi o'quv faoliyatiga qiziqishni oshirishga, charchoqni kamaytirishga yordam beradi va o'zini namoyon qilish qobiliyatini shakllantiradi.

XULOSA.

Yuqorida aytilganlarning barchasini tahlil qilib, har qanday yoshdagi bolalar bilan ishlaydigan o'qituvchi uchun o'yin texnologiyalarining ahamiyatini aniqlash mumkin. Ayniqsa, bu texnologiyalarni boshlang'ich sinflarda qo'llash dolzarbdir. O'yin ta'limning eng yaqin va tabiiy shakli bo'lib, uning ta'lim jarayoniga kiritilishi bolaning maktabdagi yangi sharoitlarga oson moslashishiga yordam beradi. Bundan tashqari, o'yin faoliyatini dars tuzilmasiga kiritish orqali pedagog bolalarni o'quv faoliyatiga undaydi, yangi bilimlarni egallash, yangi ko'nikma va malakalarni o'zlashtirish jarayonini yanada qiziqarli va maroqli qiladi. O'quv jarayonida o'yin texnologiyalaridan foydalanish orqali mashg'ulotlarni noan'anaviy shaklda o'tkazish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI.

1. Azizovna, E. N. (2024). Alohida ta'lim ehtiyojiga ega bolalarni inklyuziv ta'limga qamrab olishning shart-sharoitlari. Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi, 12(1), 53-55.
2. Azizovna, E. N. (2022). Bolalar serebral falajida o'yinli metodlardan foydalanish. Ta'lim va rivojlanish tahlili onlayn ilmiy jurnali, 207-210.
3. Azizovna, E. N. NUTQ NUQSONIGA EGA BO'LGAN BOLALARNI RIVOJLANTIRISHDA LOGOPEDIK O'YINLARNING AHAMIYATI.
4. Egamberdiyeva, N. A., & Raxmatullayeva, M. R. (2022). Inklyuziv ta'limda eshitishida muammosi bo'lgan bolalarning psixologik xususiyatlari. Inklyuziv ta'limning dolzarb masalalari, 1(1), 163-167.